

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 11aad

Muqdisho, 31 DECEMBER 2024

Lr.5

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN**BOGGA KOOWAAD****SHARCI**

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD**TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM****NOVEMBER-DECEMBER****2024**

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.34

TAARIIKH: 24-TA DISEEMBAR 2024

SHARCIGA BADBAADADA DHIR-BEEREEDKA & TAKOORKA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87^{aad}, Faqradda 1^{aad} iyo Faqradda 2^{aad} ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 82^{aad}, Faqradda 3^{aad} ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 90^{aad}, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay XGGSH/654/B11/24, ku taariikheysan 23/12/2024, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta "Hindisaha Sharciyeedka Badbaadada Dhir-Beereedka & Takoorka.

FR

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Badbaadada Dhir-Beereedka & Takoorka.

Qodobka 2^{aad}

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

Tusmo;

CUTUBKA 1AAD	1
QODOBADA GUUD	1
Qodobka 1aad	1
Magaca Sharciga	1
Qodobka 2aad	1
Baaxadda iyo Ujeedada Sharciga	1
Qodobka 3aad	1
Eray-Bixin	1
CUTUBKA 2AAD	5
MAAMULKA	5
Qodobka 4aad	5
Maamulka badbaada dhir-beereedka & takoorka	5
CUTUBKA 3AAD	6
BAARAYAASHA IYO BAARITAANKA	6
Qodobka 5aad	6
Magacaabista Baarayaasha fayadhowrka Dhir-beereedka iyo takoorka	6
Qodobka 6aad	7
Hawlaha baaraha fayadhowrka Dhir-beereedka	7
Qodobka 7aad	8
Awoodaha Baaraha	8
Qodobka 8aad	8
Qaadashada Aqoonsiga	8
Qodobka 9aad	9
Faafinta xogaha daahsoon	9
Qodobka 10aad	9
Codsiga wada shaqayn iyo caawinta maamulada	9
Qodobka 11aad	9
Ka hortag dacwad ku oogid	9
CUTUBKA 4AAD	10
XAKAMEYNTA DULINNADA	10
Qodobka 12aad	10
Xakameynta iyo ciribtirka dulinnida	10
Qodobka 13aad	10
Ka laabasho goob hore loo takooray	10
Qodobka 14aad	11
Ku dhawaaqista goobaha aan dulinka lahayn ee wax soo saarka	11
Qodobka 15aad	11
Ku dhawaaqista goobaha ay ku yar yihiin dulinnada	11
Qodobka 16aad	11
Dulinno Takooran	11
Qodobka 17aad	12

Dulin Takoorka gudaha dalka	12
Qodobka 18aad.....	12
Baaritaanka Dhir-beereedka la Cayimay	12
Qodobka 19aad.....	13
Qaadista khidmadda iyo ogolaanshaha bixinta.....	13
Qodobka 20aad.....	13
Xadidaadda dhaq-dhaqaaqa dhir-beereed	13
Qodobka 21aad.....	13
Mamnuucista raridda Dhir-beereedka	13
Qodobka 22aad.....	13
Joojin rarid gaadiid.....	13
Qodobka 23aad.....	13
Qubis ayadoo la adeegsanayo burburin	13
Qodobka 24aad.....	14
Xakameyn Deg-deg ah.....	14
Qodobka 25aad.....	14
Tallaabooyinka ay SARIS qaadeysa inta lagu jiro xaalad deg-deg ah.....	14
Qodobka 26aad.....	14
Mamnuucidda kutir-kuteen	14
CUTUBKA 5AAD	15
NIDAAMINTA SOO DEJINTA IYO DHOOFINTA	15
Qodobka 27aad.....	15
Tallaabooyinka soo dejinta ee fayadhowrka Dhir-beereedka	15
Qodobka 28aad.....	16
Caddeynta walxaha soo gala dalka	16
Qodobka 29aad.....	16
Fasax soo dejin iyo shahaado fayadhowr dhir-beereed.....	16
Qodobka 30aad.....	16
Baarista walxaha la soo dejiyo	16
Qodobka 31aad.....	17
Kharashka daaweynta ee shixnadda la soo dejiyo.....	17
Qodobka 32aad.....	17
Mamnuucid soo dejin Ciid.....	17
Qodobka 33aad.....	17
Xaddidaadda soo dejinta	17
Qodobka 34aad.....	18
Baarista Dhir-beereedka lasoo dhoofiyo, wax soo-saarka Dhir-beereedka iyo Waxyaabaha la xakameeyey	18
Qodobka 35aad.....	19
Qubidda, Burburinta iyo Nadiifinta	19
Qodobka 36aad.....	19
Wargelin ama ogeysiin amar ayadoo la adeegsanayo xogta lagu gudbiyo aaladaha elektarooni.....	19
Qodobka 37aad.....	19
Magacaabista goobta la rabo in la indho-indheeyo lana baaro	19

Qodobka 38aad.....	20
Waxyaabaha si ku meel gaar ah ugu jira dhul biyoodka dalka (teritorial water)	20
Qodobka 39aad.....	20
Dhir-beereedka iyo walxaha soo gala dalka ee ay wataan dadka safraya.....	20
Qodobka 40aad.....	20
Shahaadada dhoofinta ee fayadhowrka Dhir-beereedka.....	20
Qodobka 41aad.....	21
Baakadaynta habboon iyo kharashka baaritaanka.....	21
Qodobka 42aad.....	21
Qaababka dhoofinta.....	21
Qodobka 43aad.....	21
Dib u dhoofinta shixnadda.....	21
Qodobka 44aad.....	22
Shixnad gudbeysa	22
CUTUBKA 6AAD	23
QODOBO ISKU DHAFAN.....	23
Qodobka 45aad.....	23
Magdhowga khasaaraha.....	23
Qodobka 46aad.....	23
Racfaan	23
Qodobka 47aad.....	23
Gaadiid aan laheyn ruqsad	23
Qodobka 48aad.....	24
Dambiyada.....	24
Qodobka 49aad.....	24
Ciqaabaha Dambiyada ku xusan Sharcigan.....	24
Qodobka 50aad.....	24
Sanduuqa dhaqaalaha deg-dega ah ee badbaadada Dhir-beereedka	24
Qodobka 51aad.....	25
Xeer nidaamiyaal.....	25
Qodobka 52aad.....	25
Dib u eegista.....	25
Qodobka 53aad.....	25
Baabi'in.....	25
Qodobka 54aad.....	25
Dhaqangalka Sharciga.....	25

CUTUBKA 1AAD
QODOBADA GUUD
Qodobka 1aad
Magaca Sharciga

Sharcigan waxaa lagu Magacaabaa Sharciga Badbaadada Dhir-beereedka iyo Takoorka

Qodobka 2aad
Baaxadda iyo Ujeedada Sharciga

1. Si waafaqsan Qodobada 25, 27, 45,52 iyo 126 ee Dastuurka kumeel-gaarka ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya Sharcigan waxaa looga dhaqmi doonaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
2. Ujeedada sharcigaan waa:
 - b) in la xaqiijiyo xasiloonaada iyo hurumarka wax-soo-saarka beeraha, iyadoo laga hortagayo soo galida iyo faafidda dulinnada
 - t) fududeynta ganacsiga caalamiga ah iyo suuq u helida wax soo saarka dhir-beereedka Soomaaliyeed iyo dalagyada ka soo go'a.

Qodobka 3aad
Eray-Bixin

Ayada oo la eegayo ujeedada sharcigan, haddii aan si kale loo dhigin, ereyada soo socda waxaa loo qaadanayaa mid walba qeexidda ku hor qoran:

1. **"Dhul Beereed"** waxaa loola jeeda beeraha, dhul ku habboon beerashada, dhul geed-mirood, dhul daaqsimeed iyo goobaha dhir- beereedka lagu beero.
2. **"Meelaha dulinku ku yaryahay"** waxaa loola jeedaa qayb ka mid ah goob ama dhammaan ee dal ama dalal dhawr ah mas'uuliyiinteedu ay u aqoonsadeen inuu dulin gaar ah ku noolyahay/ dagan yahay si heer hoose oo u baahan la socod ama qaadista tillaabooyin xakameyn.
3. **"Sarkaal idman"** waa sarkaal ka tirsan Hay'adda Sharciyeeynta Adeegyada & Baaritaanka Beeraha Soomaaliyeed
4. **"SARIS"** Waxaa loola jeedaa Hay'adda Sharciyeeynta Adeegyada & Baaritaanka Beeraha Soomaaliyeed "Somali Agricultural Regulatory and Inspection Services (SARIS)".
5. **"Hannaanka ku xakameynta noole"** Waxaa loola jeedaa ku xakameynta dulinka cadow dabiici ah, ama wax liddi ku ah, la tartama ama noole kale.
6. **"Aaga/dhulka la xadidey"** waxaa loola jeed aag ku hareereysan goob si gaar ah

loogu talagalay ujeedooyin fayodhowr dhireed ama tallaaabooyin kale si loo yareeyo suurto-galnimada faafidda dulinka la beegsanayo si uusan u gelin ugana soo bixin aagga wareegsan.

7. **"Shixnad"** waxaa loola jeeda cadadka dhir-beereedka, dalagyo ama walxa kale oo la geynayo dal kale oo lagu safrinayo shahaadada fayadhowrka oo kaliya taasoo ka koobnaan karta badeecooyin kala duwan.
8. **"Shixnad gudbeysa"** waxaa loola jeedaa badeeco ka gudubta waddan aan loo soo dhoofin, laakiin laga yaabo in la marsiiyo tilaabooyin fayadhowr dhireed.
9. **"Xakameynta"** waxaa loola jeeda adeegsiga tilaabooyin fayadhowr dhireed si looga hortago faafidda dulin gudaha ama hareeraha aagga wax yeeleysan.
10. **"Doorsoon"** waxaa loola jeeda marka ay soo galaan dulinno ama wax kale oo uu sharcigan diidayo badeeco, bakhaarada, gaadiid iyo kunteenar.
11. **"Xannibbid"** waxaa loola jeedaa ilaalinta shixnad meel gaar ah lagu xiro taas oo ah tilaabo fayadhowr dhireed ah.
12. **"Maareeye"** Waxaa loola jeeda madaxa ugu sareeya Hay'adda Sharciyeynta Adeegyada & Baaritaanka Beeraha Soomaaliyeed).
13. **"Warbixin Elektaroonig ah"** waxaa loola jeeda nidaam isku duba ridaya macluumaad, kaas oo u gudbinaya xogta si elektaroonig ah (lehna agab ku shubis/ka shubis si isku mid ah) oo ay adeegsato hay'adda SARIS kuna xiran khadka isgaarsiinta Elektarooniga ah.
14. **"Tallaabo deg-degg ah"** waxaa loola jeedaa talaabo fayadhowr dhireed, taasoo ku abuuranto si deg-deg ah markii la wajahayo xaalad fayadhowr dhireed cusub ama lama filaan ah.
15. **"Aaga khatarta ah"** waxaa loola jeeda deegaanka laga soo sheegay inuu dulin ka dillaacay ama ka dhashay kaas oo joogistiisu keeni karto bur-bur ilo-dhaqaale oo muhiim ah.
16. **"Ciribtirka"** Waxaa loola jeeda adeegsiga tilaabooyin fayadhowr dhireed looga ciribtirayo dulin ku sugan goob
17. **"Rusqadda soo dhoofinta"** waxaa loola jeeda qoraal rasmi ah oo ogolaanaya soo dhoofin badeeco ayadoo la waafijinaayo shuruudo u gaar ah fayadhowr dhireed.
18. **"Baaris"** waxaa loola jeeda baaris muuqaal rasmi ah ee dhir-beereedka, waxyaabaha dhir-beereedka laga sameeyo iyo waxyaabaha uu xeerku qorayo, si loo hagaado in

dulin uu jiro iyo in kale sida waafaqsan xeerka badqabka Dhir-beereedka sharcigaan.

19. **“Baare”** waxaa loola jeeda qof lagu magacaabey si waafaqsan sharcigan si uu u noqdo baare ujeedooyinka sharcigan;
20. **“IPPC”** Waxaa loola jeedaa Heshiiska Caalamiga ah ee Badbaadada Dhir-beereedka (International Plant Protection Convention-IPPC)
21. **“ISPM”** waxaa loola jeedaa Halbeegyada Caalamiga ah ee Tillaabooyinka Faydhowrka Dhir-beereedka (International Standards for Phytosanitary Measures -ISPM)
22. **“Wasaarad”** Waxaa loola jeedaa Wasaaradda Beeraha iyo Waraabka ee JFS;
23. **“Wasiir”** waxaa loola jeedaa Wasiirka beeraha iyo Waraabka xukuumadda Federaalka Soomaaliya;
24. **“Dulin aan la takoorin”** waxaa loola jeedaa dulin dabiiciga ah ee aagu leeyahay.
25. **“Xakameyn Rasmi ah”** waxaa loola jeeda xoojinta firfircoon ee xeerarka badqabka dhir-beereedka waajibka ah iyo adeegsiga habraacyada faydhowrka dhir-beereedka ujeedaduna tahay ciribtirka ama xakameynta dulinada la takooro ama kuwa aan la takoorin.
26. **“Dulin”** waxaa loola jeeda noole kasta (dhir, xayawaan, cayayaan, jermis, iwm) ee jooga goob iyo waqtiga aan loo baahneyn waxyeelana ugu geysan kara si toos ah ama dadban dhir, dalag, xoolo iyo dadkaba.
27. **“Aag aan dulin laheyn”** waxaa loola jeeda aag aan laga helin dulin waxyeello geysta sida lagu xaqiijay cilmi-baaris.
28. **“Aag wax soo saar aan dulin laheyn”** waxaa loola goob wax soo saar, taas oo aan laga helin dulin oo lagu xaqiijiyey cilmi-baaris laguna sheegay in si wanaagsan looga shaqeeyay goobtaas mudadii loogu talagalay.
29. **“Falanqeyn halis dulin”** waxaa loola jeeda geedi socodka lagu qiimeeyo xaqiijinta dhaqaaleed, bayolojiyeed ama cilmi-baariseed si loo ogaado inuu noole dulin yahay iyo in kale, loona baahan yahay in la takooro lana qaado tillaabooyinka faydhowr dhireed ee ku habboon.
30. **“Shahaadada Fayadhowrka dhir-beereedka”** waxaa loola jeeda shahaado ama warqad khaas ah, dukumiinti elektaroonig ah oo waafaqsan shahaadooyinka badqabka shixnadda. Sidoo kalana, cadeyneysa in la soo baaray oo ay buuxisay sharuudihii looga baahnaa wax soo dhoofinta.
31. **“Tillaabada fayadhowrka Dhir-beereedka”** waxaa loola jeeda wax kasta oo

sharci, xeer ama habraac rasmi ah lehna ujeeddo ka hortegid soo gelid ama faafid dulinno takooran ama xadeynta saamaynta dhaqaale ee dulinnaada aan la takooray

32. "**Xeerka nidaamiye fayadhowrka Dhir-beereedka**" waxaa loola jeeda habraac qodobo ku qotoma sharci oo lagu ilaalinayo faydhowrka dhir-beereedka, beeraha, xoolaha iyo dadka, sidoo kalena, looga hortagayo faafidda dulinnaada khatarta ah laguna takoorayo, ilaalinayo dulinnaada aan la takoorin ee loo baahan yahay.
33. "**Wax soosaarka dhir-beereedka**" waa walax asalkooda dhir kasoo jeeda lana warshadeyn (sida badar ama xabuub) iyo kuwa warshadeysan ee noocooda ama habayntooda darteed, abuuri karta halista soo gelin iyo faafin dulinno.
34. "**Marin soo gelid**" waxaa loola jeeda garoomada diyaaradaha, dekedaha ama xaduudaha dhulka oo si rasmi ah loogu talagalay soo dejinta badeecadaha ama soo gelidda rakaabka.
35. "**Takoor**" waa xannibid rasmi ah ee walxaha la waafajiyo xeerarka lagu indha-indheeyo laguna cilmibaaro ama lagu sameeyo baaritaan, hubin ama daaweyn dheeri ah.
36. "**Aag takooran**" waa goob dhexdeeda uu ku jiro dulin la takooro si rasmi ahna loo xakameynayo
37. "**Dulin takooran**" waa dulin dhibaato weyn ee dhaqaale u geysan kara goobta uu ka jiro iyo meesha uusan ka jirin ama uu ka jiro laakin uusan aad ugu faafin.
38. "**Waxyaabaha la xakameeyay**" waxaa loola jeedaa wax kasta oo ah dhir, dalag, bakhaar, baakad, gaadiid, weel, ciid iyo wax kasta oo noole ah, ama gabbaad u noqon kara ama fidin kara dulinnaada loogu baahan yahay tillaabooyinka fayadhowr-dhireedka, gaar ahaan meelaha ay isaga gooshaan safarrada caalamka.
39. "**Maareynta dulin aan la takoorin**" waxaa loola jeeda marka dulinnaada aan la takoorin uu dhir-beereedka ku jiro ama fuulo, ee la doonayo in la isticmaalo dhirtii, dhir-beereedka kaas oo ah mid leh saameyn dhaqaale isla markaana lagu maaraynayo isla goobta laga soo dhoofinayo dhirta.
40. "**Xadadista dulinnaada**" waxaa looga jeedaa dulin la takooray iyo midka aan la takoorin.
41. "**Walxaha ciidda**" waxaa loola jeeda ciidda dhammaan ama qeyb ahaan kasoo jeedda lakabka sare ee oogada dhulka oo tiiriya nolosha dhir-beereedka.
42. "**Sahminta**" waxaa loola jeedaa geedisocod rasmi ah oo lagu ururiyo laguna keydiyo xogta cray kasta oo aan si gaar ah loo xusin waxaa lagu qeexiyay waafaqsan Heshiiska Caalamiga ah ee Badbaadada Dhir-beereedka International Plant Protection Convention (IPPC) iyo Halbeegyada Caalamiga ah ee Tillaabooyinka

CUTUBKA 2AAD

MAAMULKA

Qodobka 4aad

Maamulka badbaada dhir-beereedka & takoorka

1. Hay'adda SARIS ayaa leh masuuliyadda inay kormeerto, maamusho ama hirgeliso ku dhaqanka sharcigan
2. Hawlaha waxaa kamid ah balse aan ku koobneyn:
 - b) Soo saaridda/bixinta Shahaadooyin ayadoo la tixraacaayo xeerarka fayadhowr dhireed ee waddanka shixnadaha soo dhoofsanaya.
 - t) Sharciyeynta dhamman walxaha la xiriira badbaadada Dhir-beereedka.
 - j) Maamulidda dhammaan walxaha/arimaha la xiriira hababka badqabka iyo fayadhowr dhireed hoostaga heerarka badqabka iyo fayadhowr dhireed ee Ururka Ganaciga Adduunka (World Trade Organization)
 - x) Sharciyeynta soo dhoofinta iyo dhoofinta dhir-beereedka iyo walxaha laga soo saaro.
 - kh) La socoshada dhir-beereedka koreysa oo ay ku jiraan kuwa la beerto iyo kuwa keymaha ku yaala iyo walxaha dhir-beereedka laga soo saaro ee ku jira bakhaarada ama saaran gaadiidka, gaar ahaan taas oo u jeedku yahay soo gudbinta warbixin ku saabsan joogis, dilaac, faafid dulin ama noole dhib-geysta iyo xakameyntiisa;
 - d) Fulinta tijaabada/baaritaanka abuurka, dulindilayaasha, biyaha, ciida, bacrimiyayaasha iyo baaritaannada kale ee dalka soo gelaya ee la xiriira ayadoo la adeegsanayo sheybaar diiwaan gashan;
 - r) Bixinta adeegyada fududeeya gacancsiga; fasax soo dhooofin, adeegyada fayadhowr iyo shahaado baaritaan;
 - s) Baaritaanka shixnadaha dhir-beereedka iyo walxaha laga soo saaro dhir-beereedka ee isaga goosha caalamka ama haddii ay suura gasho baaritaanka walxaha sharciga xeerka qoran, gaar ahaan ujeedo ka hortag soo gelid ama faafid dulin dal gudihihi;
 - sh) Hirgelinta iyo xoojinta xeerarka la xiriira badqab-noole oo ay ka mid yihiin soo gelidda, isticmaalka noole hidisidhiisa la bedeley, cayayaanada, noolayasha il-maqabatada ah, walxaha dhir-beereedka laga soo dhoofsanaya
 - dh) Diinwaangelinta iyo ruqsad-siinta dhammaan kuwa ka qaybacsada soo

- dejinta abuurka, kuwa soo dhoofsada.
- c) Diinwaan gelinta iyo ruqsad-siinta dhammaan kuwa dhoofiya iyo kuwa soo dhoofiya waxyaabaha la xiriira beeraha ee dibadda dalka looga keenayo.
 - g) Amridda jeermis- dilid shixnad dhireed, walxaha laga soo saaro dhir-beereedka si loo xaqiijiyo in ay waafaqsanyihiin xeerarka iyo shuruudaha loo dejiyey .
 - f) Ilaalinta goobaha khatarta ugu jira dabargo'a iyo magacaabista, daryeelka iyo isha-ku-haynta goobaha dulinke ka maran iyo kuwa dulinke ku yaryahay.
 - q) In ay noqoto xafiiska uga wakiilka ah dalka dhammaan xeerarka la xiriira badbaadada dhir-beereedka, dulin dile, bacrimin iyo badqab-noole ee heer gobol iyo heer caalami.
 - k) Fulinta baaritaan khatar dulin
 - l) Iyada oo adeegsaneyso habab ku haboon in ay xaqiijiso amniga fayadhowr dhireed ee shixnadaha ka dib marka shahaadada la baxiyo, bedelka iyo ka hortagga dib-ka-qurmidda dhoofinta ka hor.
 - m) Tababaridda iyo dhisidda aqoonta shaqaalaha badbaadada dhir-beereedka
 - n) Qaybinta warbixin ku saabsan dulinno la xakameeyey ee gudaha dalka iyo hababka looga hortagi karo laguna xakameyn karo.
 - w) Cilmi-baarista iyo baaris ee ku saabsan badbaadada dhir-beereedka
 - h) Ogeysiinta habab fayadhowr dhireed si waafaqsan shuruudaha loo dejiyey heshiisyada heer gobol iyo heer caalami
 - y) Siinta warbixinta ayadoon la weydin wax kharash ah taas oo ku saleysan kala bedelasho, wixii khuseeya xeerarka soo dejinta iyo dhoofinta ee dhaqan galey, shuruudaha farsamo ee Dhir-beereedka iyo walxaha dhir-beereedka laga soo saaro iyo walxaha la xakameeyey, ka dib marka uu codsado urur walba ee badbaadada dhir-beereedka heer qaran, gobol ama caalami.
 - bb) U gudbinta warbixinnada ururada badbaadada Dhir-beereedka ee dal walba iyo u gudbinta wixii is bedel ah Xoghayaha Xeerka Caalamiga ah ee Badbaadada Dhir-beereedka (IPPC).

CUTUBKA 3AAD
BAARAYAASHA IYO BAARITAANKA
Qodobka 5aad

Magacaabista Baarayaasha fayadhowrka Dhir-beereedka iyo xaqiijinta

1. Maareeyaha hay'adda SARIS, ayaa magacaabaya baarayaal ku haboon oo u

qalma fulinta ujeedada sharcigan, ayada oo ansixinayaan Golaha Hagista (Board of Directors) hay'adda.

2. Qofka lagu magacaabay si waafaqsan faqrada 1aad, kuma lug yeelan karo wax hawl ah oo la xiriirta soo dejinta, dhoofinta, soo-saarka, ka-shaqaynta, iibinta ama qaybinta dhir-beereed.
3. Baaraha marka la magacaabo ka dib, waa inuu dhaartaa inta uusan waajibaadkiisa guda gelin.
4. Haddii uu gudan waayo waajibaadkiisa shaqo, waxaa lagala noqonayaa ruqsadda.

Qodobka 6aad

Hawlaha baaraha fayadhowrka Dhir-beereedka

Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka masuuliyadda laga doonayo waa sida soo socota:

1. In ay baaraan dhulbeereed, dhir-beereedka, dalagga, noolaha faa'idada leh, iyo walxaha la xakameeyey, kuwaas oo ku jira kayd ama ah kuwa safraya si loo soo gudbiyo jiritaanka, dillaacitaanka iyo faafitaanka dulinno la xakameeyey.
2. In ay baaraan shixnidaha dhireed, dalagyada, noolaha faa'idada leh iyo walxaha la xakameeyey ee ka soo dega ama loo diyaarey in ay ka dhoofaan dalka.
3. Dalbaan/weydiistaan daaweynta shixnad dhireed, dalaga ama walxaha la xakameeyey kuwaa oo la rabo in laga soo dejiyo ama laga dhoofiyo dalka sidaas si la mid ah konteenarada iyo goobaha alaabta lagu xirxiro si loo dhoofiyo.
4. Hubinta in si fiican looga takhallasay haraadiga walxaha ee:
 - (b) Gaadiidka imaanaya dalka.
 - (t) Goobaha/dhismayaasha lagu hagaajiyo lagu gubo qashinka dibada laga keeno.
5. Bixinta shahaadooyinka fayadhowrka dhir-beereedka.
6. In ay weydiyaan qof walba si loo baaro ama ay ka qaadaan nuqullada buugaagta, sharciyada rarista gaadiidka dukumintiyada leh tilmaamaha ama dukumintiyada kale ah oo la xiriira sharcigan iyo xeernidaamiyayaasha hay'adda.
7. Iyo shaqooyinkii kale oo loo xilsaaro.

Qodobka 7aad

Awoodaha Baaraha

1. Baaraha oo ujeedkiisu yahay fulinta howlihiisa sida ku xusan sharcigan awoodihiisa waa:
 - b) Inuu baaro ama galo dhul, dhisme, bakhaar, xafiis ganacsi, markab, tareen, diyaarad, ama dhir-beereed, kartoonno, alaab iyo kunteenaro haddii ay jirto sabab uu u arko inuu galay dulin isla markaana su'aal weydiiya qofka shaqada ku leh ama muunad ka qaado dhir-beereedka, kartoonada alaabta ama kunteenarada ay khuseyso, mana bixin doono wax kharasha ah oo magdhow u ah muunadii la qaadey si loo baaro.
 - t) Inuu amro qof walba oo leh ama maamula dhir-beereed, qalabka wax lagu baakadeeyo ama konteenarada, dhismayaal, bakhaar, xaafiis ganacsi, markab, tareen ama diyaarad inuu jeermis-dilo/nadiifiyo, haddii uu ka shakiyo in ay jiraan dulinno kuwaas oo loo sababeynayo baaritaan sida ku xusan xarafka (b) iyo marka lagama maarmaan tahay inuu sameeyo xakameyn iyo ka hortag faafid dulin.
2. Awoodda baaraha marka uu galo dhismooyin, su'aalana weydiiyo soona qaado muunad sida ku xusan faqradda 1aad looma fasiri karo dambi baaris la soo ansixiyey.
3. Qof walba oo u diida gelitaanka baaraha ka shaqeynaya qodobkan ama ka horjoogsada baaritaanka ama isagoo si cudurdaar la'aan ah ugu guul darreysta inuu soo saaro dhir-beereedka ama qalabka si loo baaro, ama dukumenti kasta oo looga baahdo inuu soo saaro sida ku xusan qodobkan, waxuu galayaa dembi.
4. Qofna xaq uma yeelan doono in la siiyo lacag ama magdhow qaddarka dhir-beereedka ee muunaad ahaan loo qaatay sida ku xusan qodobkan;

Qodobka 8aad

Qaadashada Aqoonsiga

1. Baaraha waxaa la siinayaa aqoonsi leh sawirka iyo darajada baaraha iyo sumadda SARIS marka loo magacaabo baare si uu howshiisa uga guto isla markaana uu sitaa marka uu galayo goob walba, dhismooyin, gaari ama markab.
2. Kaarka ama Aqoonsiga waa in la tusaa dadka ay qusayso marka baarayaashu ay adeegsanayaan awoodooda iyadoo la raacayo tilmaamaha faqradda 1aad ee qodobka 7aad, ama markii uu ka codsado qofka ay khusayso.
3. Qofka la macaamilaya baaraha waa inuu weydiiyaa baaraha inuu tusto aqoonsigiisa oo ay ku caddaahay macagiisa iyo darajadiisa.

4. Mulkiilaha ama qof kasta oo mas'uul ka ah goob kasta, dhismooyin lagu xusay faqrada 1aad ee qodobkan iyo qof kasta oo laga helo dhismaha ama goobta waa inuu siiyaa baaraha dhammaan caawimaadda maangalka ah ee u suurtagelinaya baarayaasha inay ku fuliyaan waajibaadkooda shaqo sida ku xusan sharciga ama xeer nidaadmiye lagu sameeyay sharcigaan.

Qodobka 9aad

Faafinta xogaha daahsoon

1. Looma ogala qofka u xilsaaran fulinta qodobbada sharcigaan inuu soo bandhigo xog kasta oo lagu helo gudashada hawlaha sharcigan marka laga reebo ujeeddada gudashada waajibaadkiisa ama marka ay u baahato maxkamad ama sharci qoran.
2. Qof kasta oo jebiya faqradda 1aad wuxuu gelaya dembi sida ku xusan xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed.

Qodobka 10aad

Codsi wada shaqayn iyo caawinta maamulada

1. Maareeyaha ayaa haddii ay dhacdo in ay lagama-maarmaan noqoto fulinaya xakameyn degdeg ah, sida ku xusan Qodobka 25 farqadiisa 1aad ee badbaadada dhir-beereedka iyo shuruucda takoorka, waxa uuna ka codsan karaa dadka deegaanka, beeraleyda, iskaashatooyinka, ama shirkadaha xakameynta ee gaarka loo leeyahay si ay uga qayb qaataan howlaha xakameynta.
2. Inta ay shaqada ku gudo jiraan baarayaasha waxa ay u yeeran karaan sarkaal dowladeed oo khibrad u leh ama mid shacab ah.
3. Baarayaasha badbaadada waxa ay cawinaad ka codsan karaan booliska, xafiiska canshuuraha, bulshada ama shaqaalaha gaaraka ee adeega boostada iyo cidkasta oo ay awood ka heli karaan.
4. Qof kasta oo ay ha'addu ka codsato caawimaad si waafaqsan faqraddaha 1aad, 2aad iyo 3aad ee qodobkan waa inuu yimaado goobta si uu u caawiyo.

Qodobka 11aad

Ka hortag dacwad ku oogid

1. SARIS ama baarayaasha fayadhowka Dhir-beereedka mas'uul kama noqon doonaan wixii hallaaba ama luma waqtiga fulinta sharcigan.
2. SARIS ama baarayaasha dacwad loo guma soo oogi karo oo aano rasmi ah oo la qaatay, sidoo kale wax kasta ee la sameeyey ama la doonayey in wax lagu hagaajiyo, si

waafaqsan sharcigan.

CUTUBKA 4AAD
XAKAMEYNTA DULINNADA
Qodobka 12aad
Xakameynta iyo ciribtirka dulinnida

1. Marka ay SARIS xaqiijiso in aag ama deegaan ama goob wax soo saar uu joogo dulin la takooro, waa in ay qaado talaabooyinkan soo socda:
 - b) In la tago goobta noocaas ah;
 - t) In la baaro dhammaan dhir-beereedka, dalagga, noolayaasha faa'idada leh, wax-yaabaha la xakameeyey, bakhaarada, wax kasta oo wax lagu dahaaro iyo gaadiidka.
 - j) In ay qaadaan muunado marka ay u arkaan lagama maarmaan
 - x) In la cadeeyo aagga la takooray markii loo baahdo, lana siiyo ogeysiis qoraal ah oo loogu talagalay milkiilaha ama milkiilayaasha, qofka ama dadka degan aagaas iyo haddii loo arko inay ku habboon tahay milkiilaha/milkiilayaasha qofka ama dadka deggan dhulka ama dhismooyinka u dhow aagaas, si loo qaado tillaabo kasta oo khuseyso aaggaas, Wasaaradda ama Hey'adda SARIS, haddii ay u arkaan in ay ku habboon tahay in la ciribtiro ama la xadido faafida dulin takooran.
 - kh) In la joojiyo ama la xadido dhaq-dhaqaaqa dadka, xoolaha, gaadiidka, walxaha soo galayo ama ka baxaya aagga la takooray.
 - d) Haddii milkiilaha ama milkiilayaasha, qofka ama dadka deggan ay ku guuldareystaan ama aysan awoodin in ay u hoggaansamaan mudada ogeysiiska ku xusan xarafka (x) ama tallaabo deg-deg ah loo baahan yahay khatar laga cabsi qabo awgeed, Wasaaraddu waxa ay awood u leedahay in ay u ogolaato dadku in ay raadsadaan meel kale oo ku habboon oo ay degaan; sida dhismooyinka dhul kale si loo fuliyo shuruudaha ogeysiiska.

Qodobka 13aad
Ka laabasho goob hore loo takooray

1. SARIS waa in ay si joogta ah ula soctaa xaaladda marka loo eego aag kasta oo la takooray, Ayada oo mid-mid loo eegayo xaaladahaan soo socda:
 - b) Dulinka la takooray inuusan joogin goobta.
 - t) SARIS marka ay garowsato in aan loo baahneyn in la sii wado takoorka qaar ama dhammaan goobaha la takooray.
 - j) Waa in la ogeysiiyaa in takoorka laga qaadey dhammaan milkiilayaasha ama dadka deggan dhulkii la takooray iyo bulshada dariska la leh.

Qodobka 14aad

Ku dhawaaqista goobaha aan dulinka lahayn ee wax soo saarka

1. SARIS halkey u garato, iyada oo adeegsaneysa habab la socod ee ku haboon, in dulinku uusan ku nooleyn goob cayiman ama meel wax soo saar, inay qaado tilaabooyin xakameeyaan si goobtu u ahaato meel xor ka ah aafo ayana dhisto nidaam la socod si loo wanaajiyo joogteynta xaaladda jirta, SARIS waxa ay cadeneysaa in goobahaasi xor ka yihiin dulinka iyo caddeynta sababaha xor ahaanshaha goobaha iyo meelaha wax soo saarka.
2. SARIS waxa ay soo saareysaa shahaadooyinka goobaha iyo meelaha wax soo saarka marka uu soo dalbado milkiiluhu uuna bixiyo qarashaka baaritaanka.
3. SARIS waxay bixineysaa caddayn farsamo oo lagu caddeeyey faqradda 1aad, haddii ay ka codsato hay'ad kasta oo heer gobol ama heer caalami ah ee ka shaqeysa arimaha badbaadada dhir-beereedka.
4. SARIS waxay sameynaysaa habraaca iyo shuruudaha la xiriira caddaynta ee joogteynta iyo ka saaridda aag ka caagan dulinka.

Qodobka 15aad

Ku dhawaaqista goobaha ay ku yar yihiin dulinna

1. SARIS waxay caddeyneysaa in goobtu dulinkeedu hooseeyo marka ay jirto sabab ay u rumeysan karto in dulin aag gaar ah uu yahay mid hooseeya, ayadoo adeegsaneysa hab lasocod wax ku ool ah, xakameyn ama joogteyn habab ciribtir ku haboon oo loogu tala galey dulinkaas ayna sameysey nidaam baaritaan si loo xaqiijiyo hooseynta dulinna.
2. Sharcigan xeer nidaamiyayaasha ka dhalanaya ayaa lagu sameynaya habraaca iyo shuruudaha la xiriira caddaynta, joogteynta iyo ka saaridda aag dulinkeedu hooseeyo.

Qodobka 16aad

Dulinno Takooran

1. Dulinno takooran sida ku xusan qaybtaan waa dulinno dhireed oo ay SARIS u aqoonsatey in faafidooda ay sababi karto khasaaro dhireed oo ay la socon karo mid ka mid ah kuwa soo socda:
 - b) Dulinno dhireed oo aan la xaqiijin inay joogaan Soomaaliya;
 - t) Dulinno dhireed oo horey u joogey qeybo ka mid ah dalka iyo saadaasha dilaacidooda ayna tahay lagama maarmaan in talaabo loo qaado.

Qodobka 17aad
Dulin Takoorka gudaha dalka

Waxaa waajib ku ah SARIS in ay abuurto adeeg takoor oo waafaqsan qodobbada cutubkaan si looga hortago faafidda dulinno dhireed oo waqti dhow soo galey ama horayba u joogey qeyb ka mid ah dalka isla markaan ay kasoo saartaa xeer nidaamiye.

Qodobka 18aad
Baaritaanka Dhir-beereedka la Cayimay

1. Waxaa ku waajib ah shaqsi walba oo dhir u soo saara hab waafaqsan sharcigan (dhir beere iyo dhir mucayin ah) inuu helo baaritaanka ay fuliyaaan baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka ee loogu tala galey dhir mucayin oo ku taal beeraha inta lagu guda jiro xili beereedka;
2. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka waxay sameynayaan baadhitaanno dheeraad ah oo dhir-beereedka la cayimay ka hor beerashada ama goosashada ka dib, haddii aaney ku filneyn baaritaanka gudaha ee ku xusan faqradda hore inuu xakameeyo ama ka hortago faafid dulin dhireed.
3. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka, haddii ay u arkaan in dhir-beereedka la asteeyey ay ka madax bannaan yihiin dulinnaada dhirbeereedka ay qeexdey SARIS, inuu siiyo shahaadada Baaritaanka ee dhir beeraha ay khuseeyso asagoo ku saleynayo natijada baaritaanka.
4. Lama wareejin karo dhir-beereedka la asteeyey, lamana rari karo si loo wareejiyo ama lagamana qaadi karo meel lagu beero si loo geeyo goob kale, haddii aaney la socon shahaadada baarista sida ku xusun faqradda hore ama nuqul asal ah ama summad cadeyneysa shahaadada baarista ay bixiyeen baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka.
5. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka, haddii ay u arkaan in dhir-beereedka la asteeyey ay ku dhaceen dulinnaada dhir-beereedka ee lagu qeexay faqradda 3aad, natijada baaritaanka ee ku xusan faqrada 1aad ama 2aad, inuu hakiyo baaritaanka bixiyana amar qoraal ah oo khuseeya beeraleyda taas oo fareysa in uu xakameeyo dulinnaada dhir-beereedka ee khuseeya, ama qaado tallaabooyinka lagama maarmaanka ah si looga hortago faafidda;
6. Dhir beere kasta ee fuliyey amarka lagu farey faqrada 5aad asagoo raacaya tallaabooyinka xakameynta lagama maarmaanka ah waa inuu ka codsadaa baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka in lasii wado baaritaanka iyada oo la tixraacayo faqrada 1aad iyo 2aad.

Qodobka 19aad

Qaadista khidmadda iyo ogolaanshaha bixinta

SARIS waxay ka qaadi doonta khidmad qofka loo sameynayo baarista sida ku xusan faqradda 1aad ee qodobka 18aad (baaritaanka dhir-beereedka la cayimay), khidmaddaas oo ay SARIS kusoo saari saareyso xeer nidaamiye.

Qodobka 20aad

Xadidaadda dhaq-dhaqaaqa dhir-beereed

Dhir-beereedka, walxaha wax lagu baakideeyo ama konteenarada yaala degmooyinka ay qeexdey SARIS ayna magacawday in lagama maarmaan tahay in la xadido u kala gooshidda degmooyinka si looga hortago faafidda dulinno dhireed, marka laga reebo xaaladaha ay SARIS ka reebtey, looma qaadi karo degmooyin kale ogaal la'aanta baarayaasha fayadhowr dhir-beereedka ayna ogyihiin inan dulin laga helin ka dib natijada baarista.

Qodobka 21aad

Mamnuucista raridda Dhir-beereedka

1. Dhir-beereedka, dulinnada dhir-beereedka ama ciidda degmooyinka lagu qeexay amar kasoo baxay SARIS kaas oo lagu mamnuucay u kala gooshidda degmooyinka si looga hortago faafidda dulinno dhireed oo ay ka mid yihiin walxaha wax lagu baakideeyo ama konteenarada, looma qaadi karo degmooyin kale,
2. Arrinka ku xusan faqradda 1aad laguma dabaqi karo haddii ay SARIS bixisey ogolaansho hore oo ah in loo isticmaalayo ujeeddo tijaabo iyo cilmi baaris.

Qodobka 22aad

Joojin rarid gaadiid

Baarayaasha fayadhowrka dhirtu waxa ay awoodaan, haddii ay noqato lagama maarmaan in ay ka hortagaan xadgudubka qodobka 20aad ama qodobka 21aad, ayna amraan milkiilayaasha dhir-beereedka iyo dulinnada, carrada iyo walxaha wax lagu baakideeyo ama konteenarada inaan la saarin ama laga dejiyo doon, gaari ama diyaarad.

Qodobka 23aad

Qubis ayadoo la adeegsanayo burburin

Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka waxa ay amri karaan milkiilaha dhir-beereedka, dulinna dhir-beereedka, carrada iyo walxaha wax lagu baakideeyo ama konteenarada, kuwaas oo loo arkay in ay jabiyeen qodobka 20aad ama qodobka 22aad si loo burburiyo waxyaabaha la xiriira, ama si isooda ah ayey ugu

burburinayaan isla goobtaas.

Qodobka 24aad **Xakameyn Deg-deg ah**

1. Waxaa waajib ku ah SARIS inay soo afjarto ama ay ka hortagto faafidda dulinno isla markaanka ay xakameyso, haddii ay dhacdo in lasoo sheego in dulinno dhireed cusub ama kuwa horey u joogey qeybo ka mid ah waddanka ay halis gelin karaan ama faafidooda khasaare weyn u geysan karto dhir-beereed manaafacaad dhaqaale leh, ama haddii dhir-beereedka la dhoofinayo ay halis ugu jiraan dulin dhir-beereed sida ku xusan cutubkan.
2. Si loo dhaqangeliyo xakameynta sida ku xusan faqrada sare, SARIS ayadoo la tashaneysa Wasaaradda waxay soo saaraysaa ogeysiis muddo aan ka yareyn 30 maalmood gudohood kaas oo ku saabsan arrimha soo socda:
 - b. Goobta iyo goorta la xakameynayo
 - t. Nooca dulinnad dhir-beereedka
 - j. Qorshaha xakameynta iyo habraaca la raaci lahaa
 - x. Wax kastoo lagama maarmaan ah

Qodobka 25aad **Tallaabooyinka ay SARIS qaadeyso inta lagu jiro xaalad deg-deg ah**

1. Xaaladda deg-dega ah ama xaaladda lama filaanka ah oo u muuqata in ay halis weyn ku tahay caafimaadka dhir-beereedka, SARIS waa inay qaadaa tallaabooyin degdeg ah si loo ciribtiro khatarta.
2. Mar haddii caqabadda la ciribtiro am la yareeyo, SARIS waa inay wax ka bedeshaa ama ka laabataa wixii tallaabooyin ah ee lagu qaaday faqradda kore.
3. SARIS waxay soo saareysa xeer nidaamiye iyo habraac lagu xakameynayo xaaladaha deg degga ah.

Qodobka 26aad **Mumnuucidda kutir-kuteen**

Qofna ma faafin karo war kutiri-kuteen oo ku saabsan faafidda dulinno dhir-beereedka iyo dalagga ama waxyaabaha la xakameeyay taas oo ujeedadeedu tahay helista faa'iido uusan xaq u lahayn ama faa'ido uu u rabo qof kale.

CUTUBKA 5AAD
NIDAAMINTA SOO DEJINTA IYO DHOOFINTA
Qodobka 27aad

Tallaabooyinka soo dejinta ee fayadhowrka Dhir-beereedka

1. Si looga hortago loogana ilaaliyo dalka soo gelitaanka ama faafida dulinada, SARIS waa in ay:
 - b. Qortaa ayna hirgelisaa tallaabooyinka fayadhowrka dhir-beereedka ee la xiriira soo dejinta dhir-beereedka, soo saarista dhir-beereedka iyo waxyaabaha kale ee la xakameeyay;
 - t. Mamnuucdaa soo gelidda ama gacanna ku dhigtaa, dalabtaa daaweynta, burburinta ama ka saaridda waddanka shixnadaha dhir-beereedka iyo soo saarka dhir-beereedka iyo waxyaabaha kale ee la xakameeyay oo aan waafaqsaneyn tallaabooyinka fayadhowrka dhir-beereedka kuna cad xaraf (b).
 - j. Mamnuucdaa ama xadiddaa soo gelidda soohdimaha dalka noolayaasha la dhalan rogey-Genitically Modified Organisms (GMO) iyo dhir-beereed halis ah oo loo arko in ay yihiin dulin la xakameeyay;
 - x. Qaaddo oo ayna hirgeliso tallaabooyin deg-deg ah ee loga hortagayo soo dejinta;
 - kh. Mamnuucdaa ama xaddidaa soo gelidda sooh-dimaha qaranka ee noolayaasha lagu xakameeyo dulinada iyo noolayaasha kale ee khuseeya fayadhowrka dhir-beereedka maadaama loo aqoonsan yahay dulin xakameysan ;
 - d. Diidaa ogolaashaha, kusoo rogtaana xayiraad, codsataa daweyn ama burburinta dhir-beereedka, dalagga iyo waxyaabo kale ee la xakameeyay oo aan u hoggaansanayn dawooyinka fayadhowrka dhir-beereedka ee lagu go'aamiyey sida xarafka (t); iyo
 - r. Tallaabooyin kasta oo fayadhowr dhir-beereedka ah haddii loo arko muhiim.
2. Tallaabooyinka xayiraadaha ee lagu xusay Sharcigaan waxa ay ku saleysnaan doonaan falanqaynta khatarta dulinada iyo/ama waxay ku xirantahay Heerarka Caalamiga ah ee Halbeegyada Caalamiga ee Xakameynta Fayadhowrka (ISPMs).
3. Hay'adda waa inay waxa ka bedeshaa ama ay ka laabata tallaabooyinka fayadhowr dhir-beereedka ee ku xusan faqradaan haddii ay isbedelaan xaaladaha ama yimaadaan xaqiiqooyin cusub ayna u aragto in tallaabooyinka laga maarmi karo.
4. Hay'adda marka laga codsado waa inay caddeysaa maangal iyo shuruudaha fayadhowrka dhir-beereedka, xaddidaadda iyo mamnuucidda.

5. Dulin aan la xakameyn iyo dulin leh khatar heer qaran laguma dabaqi doono halbeegyada badqabka Dhir-beereedka. Hay'adda SARIS ayaa soo saareysa liiska dulinnada halis qaran leh.

Qodobka 28aad

Caddeynta walxaha soo gala dalka

1. Soo dejiya-yaasha waxa saaran mas'uuliyad ah in ay caddeeyaan dhammaan dhir-beereedka iyo dalagga beeraha faa'iidada leh iyo badeecada sharciga waafaqsan isla marka ay soo galaan dalka.
2. Qof kasta oo soo galiyo dalka alaabo la xaddiday wuxuu alaabta ku wargelinayaa sarkaal ka socda kastamka marka ay soo gasho alaabta sidoo kale sarkaalka ayaa xannibi kara alaabtaas markii loo baahdo.
3. Sarkaal kasta oo kastam jooga ee lagu wargaliyo ama ka war helo soo- gelista wadanka dhir-beereed sharci darro ah, waxaa waajib ku ah inuu ku wargeliyo Baaraha hay'adda.
4. Wax kasta oo uu xayiray sarkaal ka socda kastamka hoos yimaada qaybta hore (1) lama sii daynayo ilaa inta ay ka oggolaato SARIS.

Qodobka 29aad

Fasax soo dejin iyo shahaado fayadhowr dhir-beereed

1. Looma ogola in la keeno dalka shixnad aan lahayn ogolaansho soo dejin iyo shahaadada fayadhowrka dhir-beereedka ah ee ay bixiso hey'adda awoodda u leh ee dalka soo dhoofiyey.
2. Hay'adda (SARIS) ayaa awood u leh in ay dejiyo shuruudo fayadhowr-dhireed loo baahan yahay in la buuxiyo ka hor intaan la keenin shixnad ka timaadda waddanka soo dhoofinaya/laga soo dhoofinayo.
3. Hay'adda awoodda u leh waxa ay ka dhaafi kartaa shuruudaha qaar ayadoo ku saleynaysa heerka khatarta la xariirta badeecadaha.

Qodobka 30aad

Baarista walxaha la soo dejiyo

1. Waa in la baaraa dhir-beereedka ama dalagga la soo dhoofiyay iyo badeecada waafaqsan sharciga marka loo soo dhoofinayo dalka uuna baaraa baaraha ku sugan marinka soo gelidda.
2. Haddii aanay jirin sharci kale oo arrintan xaddidaya, baarista hoos-qodobka

faqradda 1aad ee hore waa in lagu sameeyaa saacadaha shaqada caadiga ah, haddii aysan alaabtu ku jirin safar ama aysan ahayn kuwo dhakhsa xumaada/baa'ba, ka dib soo gudbinta codsiga iyo bixinta khidmadaha.

3. Ka dib baarista lagu xusey faqraddaha 1aad iyo 2aad, haddii badeecadda la soo dhoofiyey laga helo ama leedahay khatar ku saabsan keenista iyo faafinta ama aysan buuxin sharcigan, SARIS waxay sameyneysaa ogaysiis qoraal ah oo ku socda soo dhoofiyaha badeecadda kaasoo caddeynaya in la qaadayo todobaad gudihiisa mid ka mid ah tallaabooyinka soo socda:

- (b) Daaweyn ku habboon si loo meesha looga saaro khatarta;
- (t) Dib-ugu-celinta waddankii laga keeney ama;
- (j) Burburinta sida ku qoran ogeysiiska.
- (x) SARIS waxay ka tanaasuleysaa ogeysiiska haddii ay go'aamiso in burburinta alaabta ay tahay mid degdeg ah ama ogeysiiska uusan suurtagal ahayn.

4. Kharashka iyo masuuliyadda ficil kasta oo lagu qaato qodobkan, oo ay ku jirto kharashka ka-dejinta/raridda, daabulidda, dib-u-dhoofinta, daaweynta iyo burburinta, waa in uu bixiyaa soo dejiyuhu.

Qodobka 31aad

Kharashka daaweynta ee shixnadda la soo dejiyo

1. Kharashka daaweynta shixnadda waxaa go'aaminaya xeer nidaamiye ay hay'addu soo saarto.
2. Haddii marinka gelidda uusan lahayd qalabka daweynta badeecadaha, soo dejiyaha asagoo la baxaya kharashka wuxuu u daabulayaa marinka gelidda ugu dhow ee leh qalabka daaweynta waxaana lagama maarmaan ah ka warqabka Hay'adda SARIS.

Qodobka 32aad

Mamnuucid soo dejin Ciid

Waxaa mamnuuc ah soo dejinta carrada ama bacrimiyayaasha asalkoodu yahay noole aan la jeermis dilin ama aan la daaweynin.

Qodobka 33aad

Xaddidaadda soo dejinta

1. Dhir-beereed, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey waa in aan la keenin dalka haddii aysan lahayn shahaadada fayadhowrkooda dhir-beereedka oo ay soo saartey hay'adda mas'uulka uga ah dalka soo dhoofinaya taasi oo cadaynaysa in la baarey badeecadda isla markaana aan lahayn dilin dhaqad.

2. Dhir-beereed, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey sida ku xusan faqradda 1aad ee isla qodobkan lagama soo gelin karo marin aan ka ahayn marinka gelidda ay qeexdey SARIS, marka laga reebo badeecadaha ku yimaada boostada.
3. Dhir-beereed, wax soo saarka dhir-beereed ama waxyaabaha la xakameeyey sida ku cad faqrada 1aad laguma keeni karo boosto haddii aysan ahayn wax yar oo baakadeysan lana ogolaaday.
4. Qof kasta ee loogu keeno boosto dhir, dalag ama waxyaabaha la xakameeyay ee ku qeexan faqrada 1aad iyo 3aad ee qodobkan, waa inuu SARIS ku wargaliyo kuna wareejiyo alaabta si waajibaadkeeda ugu gudato.

Qodobka 34aad

Baarista Dhir-beereedka lasoo dhoofiyo, wax soo-saarka Dhir-beereedka iyo Waxyaabaha la xakameeyey

1. Qof kasta oo soo dhoofiya dhir, dalag ama waxyaabaha la xakameeyey waa inuu si deg deg ah ugu wargeliyaa hay'adda SARIS laguna sameeyaa baaritaan.
2. Baaritaanka ku xusan qodobka hore waxaa lagu sameynayaa goob ay u asteeyeen baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka ee gudaha marinka gelidda sida ku qeexan faqradda 2aad ee qodobka 33aad.
3. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka waxaa u furan haddii ay u baahdaan in ay baaraan dhir-beereedka, dalagga ama waxyaabaha la xakameeyey ee saaran markabka ama diyaaradda ka hor inta aan la soo dajin.
4. Waxaa waajib ku ah in xafiiska boostada ee ku lugta leh macaamilka, marka la helo rasiidka ama warqadda boostada la socota dhir-beereedka, dalagga ama waxyaabaha la xakameeyey inuu ku wargeliyo SARIS si deg deg ah.
5. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka marka ay helaan warbixinta lagu tilmaamay faqradda hore in ay dejiyaan baakadaha sida ku cad faqradda hore inuu furo isla markaana ku sameeyo baaritaan iyadoo uu goob joog yahay masuulka xaafiiska boostada.
6. Qof kasta oo hela boosto ay ku jiraan dhir, alaabta dhir-beereedka ama alaab la soo dejiyey oo aan la marsiin wax baaritaan ah sida ku xusan faqrada 5aad waa inuu ugu wargeliyo SARIS si deg deg ah si ay baarayaasha fayadhowrka dhirtu u baaraan.
7. Wax kasta oo dhir-beereed ah oo ay xadiddey SARIS, Baarista ku xusan faqradda 1, 3, 5aad ayna caddaato inuu jiro dulin takooran, sarkaanka takoorka

dhir-beereedka wuxuu amrayaa milkiilaha dhir- beereedku inuu ku beero dhirta goob takooran isla markaana baaris lagu sameeyaa goobta takooran si waafaqsan habraaca SARIS.

Qodobka 35aad

Qubidda, Burburinta iyo Nadiifinta

1. Baarayaasha fayadhowrka Dhir-beereedka hadii ay arkaan in dhirta ama dalagga ama waxyaabaha la xakameeyey ay ku jiraan dulin mamnuuca ah sida ku cad qodobka hore in ay nadiifiyaan ama baabi'iyaan dhir-beereedka ama qalabka wax lagu qaado ama konteenarrada, ama uu ka dalbado milkiilaha, maamulaha inuu nadiifiyo ama burburiyo asaga oo goob joog ah.
2. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka waxa ay burburin karaan dhir-beereedka, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey ee lasoo dhoofiyo haddii ay ka hor imaaneyso qodobada 32aad ama qodobka 34aad faqradiisa 1aad ama 6aad waxayna amri karaan milkiile kasta in uu nafsad ahaantiisa burburiyo iyaga oo jooga. Tani waxaa lagu dabaqayaa dhir-beereedka, dalagga ama waxyaabaha la xakameeyey hadii ay ka hor imaanayaan amarka takoorka beerista ee ku cad qodobka 34aad.
3. Baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka waa inay burburiyaan walxaha lasoo dhoofiyo ee mamnuuca ah kana hor imaanaya qodobka 34aad.
4. Baarayaasha fayadhowrka ayaa soo saaraya shahaado caddeyneysa dhir-beereedka, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey ay mareen baaritaan caafimaad isla markaana aanu lahayn walxaha la mamnuucay ama dulin takooran.

Qodobka 36aad

Wargelin ama ogeysiin amar ayadoo la adeegsanayo xogta lagu gudbiyo aaladaha elektarooniga ah

SARIS ayaa soo saareysa xeer nidaamiye ku saabsan hababka wergelinta ama ogeysiinta loo maro

Qodobka 37aad

Magacaabista goobta la rabo in la indho-indheeyo lana baaro

1. SARIS ayaa:
 - b. Cayimaysa meelaha noqonaya xarumaha takoorka dhir-beereedka wax soo saarka ama waxyaabaha la xakameeyey lagu hayn karo si loola isocdo fayadhowrka, isla markaana loogu sameeyo cilmi-baaris, baaritaan, tijaabo,

xayirid, dib ula wareegis ama burburin.

- t. Codsaneysa dhir-beereedka lasoo dhoofiyo, dalagga ama waxyaabaha la xakameeye in lagu hayo xarunta takooraka dhir-beereedka, ama meel kasta oo si rasmi ah loo asteeyey iyada oo hoos imaanaysa baaritaanka saraakiisha hay'adda awoodda u leh hadba waqtiga uu arko daruuri.

Qodobka 38aad

Waxyaabaha si ku meel gaar ah ugu jira dhul biyoodka dalka (teritorial water)

Waxyaabaha sida ku meel gaarka ah ugu jira dhul-biyoodka dalka, kuwaas oo ay mamnuuc tahay ama la xaddiday in laga soo dejiyo dalka si waafaqsan sharcigan, waxaa xeer nidaamiye kasoo saaraya ha'adda SARIS si loo fuliyo ujeedooyinka sharcigan.

Qodobka 39aad

Dhir-beereedka iyo walxaha soo gala dalka ee ay wataan dadka safraya

Dhir-beereedka, dalagga dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey ee soo galaya dalka ee ay sitaan dadka safraya ee aan loo soo dejin ujeedooyiin beerasho, waxaa laga yaabaa in laga dhaafo shuruudaha shahaadada fayadhowrka, hase yeeshee waa in la baaro.

Qodobka 40aad

Shahaadada dhoofinta ee fayadhowrka Dhir-beereedka

1. Qof kasta oo doonaya in uu dhoofiyo dhir-beereedka, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey ee u socda dal kale waa inay heystaan shahaadada fayadhowrka dhir-beereedka oo ay bixisey SARIS si waafaqsan sharciga lana baarey, lagana hubiyey shuruudaha dalka loo dhoofinayo.
2. Baaritaanka ku xusan faqradda hore ee qodobkaan waa in lagu sameeyaa goobta ay asteeysey SARIS, haddii baarayaasha fayadhowrka dhir-beereedka ay u arkaan in loo baahan yahay, waxaa sameyn karaan goobo kale oo lagu baarayo.
3. Dhir-beereedka, wax soo saarka dhir-beereedka ama waxyaabaha la xakameeyey ee uu soo dalbado wadanka soo degsanaya waxaa lagu baarayaa goobta beerashada ama goob kale ee ay u asteeysey SARIS, haddiise aysan ka gudbin baaritaankaas, laguma sameynayo baaritaanka faqrada 1aad.
4. Marka lagu baarayo sida ku xusan faqradda 2aad, SARIS waa in ay:
 - b. Soo saartaa shahaadada fayadhowrka, haddii ay badeecaddu waafaqdo shuruudaha la xariira tallaabooyinka fayadhowrka Dhir-beereedka
 - t. Ka dalbataa dhoofiyaha in uu sameeyo tallaabooyinka fayadhowrka ee lagama

- maarmaanka ah shuruudaha fayadhowrka dhir-beereedka ee dalka; ama
- j. Diidaa shahaadada haddii aan la buuxin shuruudaha ku xusan faqradda 1aad.

Qodobka 41aad

Baakadaynta habboon iyo kharashka baaritaanka

1. Dhammaan shixnadaha la dhoofinayo waa in si habboon loo geliyo baakado si wanaagsan loo xirey ka hor dhoofinta.
2. Kharashka baaritaanka dhoofinta waxaa la saarayaa dhoofiyaha.
3. Looma ogola dhoofiyo inuu furo shixnadda loo asteeyey dhoofin baaritaanka ka dib.

Qodobka 42aad

Qaababka dhoofinta

1. Shixnada waa in lagu dhoofiyo hal todobaad gudihiis laga bilaabo taariikhda ay soo baxdo shahaadada fayadhowrka dhir-beereedka.
2. Baaraha fayadhowrka dhir-beereedka waxa uu kordhin karaa mudada waqti ee lagu qeexay faqradda 1aad markii loo eego nooca shixnadda, xaaladaha keydinteeda, iyo shuruudaha socdaal.

Qodobka 43aad

Dib u dhoofinta shixnadda

1. Marka loo soo dhoofiyo Soomaaliya si loogu sii dhoofiyo dal kale, dhoofiyuhu waa in uu:
 - b) Ka codsadaa SARIS shahaadada fayadhorka dhir-beereedka ee dib u dhoofinta;
 - t) Bixiyaa shahaadada asalka ah ee fayadhowrka dhir-beereedka iyo wixii dukuminti ah ee ku qeexan xeer nidaamiyayaasha lagu sameeyay sharcigan.
 - j) Alaabta u diyaariyaa si baaris loogu sameeyo;
 - x) In uu bixiyaa khidmadaha baarista.
2. Baaraha fayadhowrka dhir-beereedka markuu ka helo codsi dhoofiye sida ku xusan faqradda 1aad xarafka (b) inuu baaro sheyga iyada oo aan dib loo dhigin, sida ku xusan xeer nidaamiyayaasha lagu sameeyay sharcigan.
3. Marka Baaritaanka loo sameeyo sida ku xusan faqradda 2aad, Baaraha fayadhowrka dhirtu wuxuu soo saaraaya shahaadada dib-u-dhoofinta dhir-beereedka.

4. Marka la soo saaro shahaadada dib-u-dhoofinta faydhowrka, ayaa dib loo dhoofinaya shixnadda si waafaqsan shuruudda ay cayintey SARIS oo ku saabsan hufnaanta shixnadda iyo badqabka fayadhowrka dhir-beereedka .
5. Haddii mid ka mid ah shuruudaha lagu sheegy faqradda 3aad aan la buuxin ama haddii shixnadda loo soo dhoofiyey in dib-u dhoofin loogu sameeyo dalka ay lumiso hufnaanta oo la warshadeeyo sama uu aafeeyo caabuq ka dhasha dulin, waxaa loo tixgelinayaa inay tahay badeecad loo dhoofiyo si waafaqsan qodobka 40aad.
6. Shahaadada fayadhowrka dhir-beereedka ee lagu soo saaro si waafaqsan faqradda 3aad waxay tilmaamaysaa waddanka ay shixnaddu asal ahaan ka soo jeeda.
7. Habraacyada shahaadada dib-u-dhoofinta waxaa lagu daraa buugga howl galada shahaadada wax dhoofinta

Qodobka 44aad **Shixnad gudbeysa**

1. Badeecadaha gudbaya waa inay wataan shahaadooyinka faydhowrka dhir-beereedka.
2. Dhammaan qodobada sharcigan waxa lagu dhaqayaa badeecadaha gudbaya haddii laga helo dulin.
3. Marka laga helo in shixnad gudbeysa ay keeneyso khatar dulin, baaruhu wuxuu amraya soo dhoofiyaha inuu geliyo meel ka hortageysa faafinta dulinka ah inta lagu gudajiro daabulidda, iyadoo kharashkanna uu bixinayo soo dhoofiyaha.
4. Shixnadda kuma sii jiri doonto goobta marinka gelidda in ka badan saddex maalmood, hay'adda SARIS ayaa awood u leh kordhinta waqtiga haddii ay u aragto in ay lagama maarmaan tahay, duruuf walba oo jirta, badeecad kasta oo la keenay dalka waa inay uga baxda toddobaad gudihiin laga bilaabo taariikhda soo gelitaanka
5. Habraacyada shixnadaha gudbaya waxaa la raacinayaa buugga howl galada shahaadada dhoofinta.

CUTUBKA 6AAD
QODOBO ISKU DHAFAN
Qodobka 45aad
Magdhowga khasaaraha

SARIS ayaa soo dejineysa xeer nidaamiyaa ku saabsan magdhowga khasaaraha si waafaqsan sharcigan.

Qodobka 46aad
Racfaan

1. Wax cabasho ah lagama gudbin karo amarka SARIS ee ku xusan qodobka 20aad ama qodobka 35aad oo ku saleysan maamulka, haddii aanan ficiladaas loo qaadin si khalad ah ama gef ah ama ku-xad-gudub awoodeed ah.
2. Qof kasta oo aan ku qanacsanayn natiijada baaritaanka kama dambeysta ah ee uu soo saaro baaruhu wuxuu cabasha uga qaadan karaa maxkamadda sare.

Qodobka 47aad
Gaadiid aan laheyn ruqsad

1. Baare kasta oo ka shakiya in kunteenar ama gawaarida soo galaya gudaha dalka oo laga yaabo inuu la socdo dulin la qeexay, waxa uu joojin karaa asagoo aan haysan ogolaansha baaritaan ee kunteenarkaas ama gaarigaas, wuxuuna la wareegi karaa wax walba oo la xiriira dhir-beereedka, dalagga, noolaha faa'idada leh, carrada, ama wax kasta oo cudur qaba ama lagu tuhun san yahay inuu aafeeyo waxyaabaha la xakameeyay.
2. Waxaa la siinayaa warqad rasmi ah mulkiilaha shay kasta oo la qabtay ama lagu xiray faqradda kore (1) isla markaana warbixin rasmi ah la siiyaa hay'adda awoodda u leh muddada ay u dejisay.
3. Marka la raaco tilmaamaha hay'adda awoodda u leh, baaruhu wuxuu amri karaa daaweyn, burburin ama tuuris shay kasta oo lagu qabtay faqradda 2aad markaay duruufu qasabto.
4. Haddii uu soo dhoofsaduhu uusan fulin ama uusan oggolaan daaweynta sida lagu amrey faqradda 3aad ee hay'adda awoodda u leh waxay xaq u leedahay inay la wareegto sida ku xusan faqradda 1aad ee qodobkan.
5. Kharashka iyo masuuliyadda ficil kasta oo lagu qaato qodobkan waa qaadaya mulkiilaha.
6. Dhammaan gaadiidka imaanaya ama ka gudbaya aagga loo adeegsaday dulin la xakameeyay waa in la nadiifiyo haddii gaadiidka noocan oo kale ah uu awood u leeyahay gudbinta/keenidda dulin la xaddiday.

Qodobka 48aad

Dambiyada

1. Qof kasta waxa uu noqon karaa dambiile haddii uu:
 - b. Si ula kac ah u sameeyo qoraal been ah, oraah ku jirta warbixin, diiwaan, dukuminti lagu tilmaamay sharcigan, ama amar ay soo saartay Hay'adda SARIS, iyada oo la raacayo sharcigan iyo shuruucda kale ee dalka.
 - t. Si ula kac ah u beeniya ama u baabi'iya warbixin ama dukumintiyo kale ee lagu tilmaamay xeer nidaamiyayaal ay soo saartey Hay'adda SARIS.
 - j. Si ficil ah ugu xadgudba qodobbada sharcigan, khatar geliya nolosha iyo jiritaanka qof ahaaneed ama khatar geliya hanti ama deegaanka.
2. Qof kasta oo xannibaad ku sameeya baare (inspector) ama falanqeeye (Analyst) wuxu gelaya dambi haddii:
 - b. Cudurdaar la'aan uu carqaladeeyo, dhibaateeyo ama ka horjoogsado baare ama falanqeeye isaga oo ku jira fulinta awoodahiisa sida ku xusan sharcigaan;
 - t. Si ula-kac ah ama taxaddar la'aan ah u sameeya bayaan ama soo-saaro dukumiinti been ah kaasoo marin-habaabin ku ah baaraha ama falanqeeyaha ku hawlan gudashada waajibaadkiisa si waafaqsan sharcigan.
3. Dembiyada ay gasho shirkad
 - b. Haddii dambi ay gashay shirkad leh shakhsiyad qaanuuneed la caddeeyo in lagu galay ogolaanshaha ama qarinta, ama loo aanayn karo diidmo ka timid Agaasime, maamule, Maareeye, Xoghaye ama Sarkaal kale oo ka tirsan Shirkadda ama qof kasta oo ku shaqeynayay jagadaas, shirkadda ayaa gashey dembigaas waxana lagu oogayaa dacwad ciqaabeed si waafaqsan Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed.

Qodobka 49aad

Ciqaabaha Dambiyada ku xusan Sharcigan

Dambi kasta oo ka dhasha jabinta sharcigan waxaa lagu dhaqayaa Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo xeerarka kale ee dalka.

Qodobka 50aad

Sanduuqa dhaqaalaha deg-dega ah ee badbaadada Dhir-beereedka

1. Wasiirku wuxuu abuurayaa Sanduuq dhaqaale ee Xaaladda Degdegga ah ee Badbaadada Dhir-beereedka iyo takoorka si loo helo dhaqaale lagu fuliyo howlaha qodobbada 23aad iyo 24aad ee sharcigan.

2. Maaraynta Sanduuqa lagu xusay qodobkaan waxaa lagu soo saarayaa xeer nidaamiye.
3. Sanduuqaan wuxuu sidoo kale gacan ka geysanayaa magdhowga dadka ay saameeyeen habraacyada ciribtirka.

Qodobka 51aad
Xeer nidaamiyaal

SARIS iyada oo kaashanaysa Wasaaradda, waxay soo saaraysaa xeer-nidaamiyayaasha badbaadada dhirbeereedka iyo takoorka si waafaqsan sharcigan.

Qodobka 52aad
Dib u eegista

Sharcigaan waxaa dib-u-eegis lagu sameyn karaa xilli kasta oo baahi lagama maarmaan ah ay timaado kadib markuu dhaqan-galo;

Qodobka 53aad
Baabi'in

Sharcigaan waxa uu baabi'inayaa laga billaabo marka uu dhaqan-galo Sharci lambar. 6 ee 2da Jannaayo 1971 kuna saabsan Dulin Takoorka ama xeer kasta oo kale oo ka hor imaanaya ama aan la socon karin sharcigan.

Qodobka 54aad
Dhaqangalka Sharciga

Sharcigaan wuxuu dhaqan-gelayaa marka uu ansixiyo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, u una saxiixo Madaxweynaha JFS, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dowladda JFS.

